

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

SVET

PRIPOROČILA SVETA

z dne 28. junija 2011

o politikah za zmanjševanje osipa

(Besedilo velja za EGP)

(2011/C 191/01)

SVET EVROPSKE UNIJE –

2020 pozivajo države članice, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe, da preprečijo zgodnje opuščanje šolanja.

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti členov 165 in 166 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Izraz osip se uporablja v povezavi s tistimi, ki izobraževanje ali usposabljanje prekinejo že, ko dosežejo nižjo sekundarno ali še nižjo izobrazbo, in ki se ne izobražujejo ali usposabljujejo več.

(2) Zmanjšanje osipa je bistveno za doseganje več ključnih ciljev iz strategije Evropa 2020. Zmanjšanje osipa se navezuje na cilj „pametne rasti“, saj dviguje stopnje izobrazbe in usposobljenosti, ter tudi na cilj „vključujoče rasti“, ker obravnava enega od glavnih dejavnikov tveganja brezposelnosti, revščine in socialne izključenosti. Strategija Evropa 2020 tako vključuje krovni cilj, da se stopnja osipa 14,4 % iz leta 2009 do leta 2020 zmanjša na manj kot 10 %. Države članice so se zavezale, da bodo določile nacionalne cilje ob upoštevanju svojih izhodišč in nacionalnih okoliščin.

(3) Smernice za politike zaposlovanja držav članic iz Sklepa Sveta 2010/707/EU ⁽¹⁾ za izvajanje strategije Evropa

(4) Vodilna pobuda Evropska platforma proti revščini in socialni izključenosti določa okvir ukrepov za zagotovitev socialne in teritorialne kohezije ter se usmerja predvsem na odpravljanje prikrajšanosti in krepitev ukrepov preprečevanja. Navezuje se na krovni cilj strategije Evropa 2020, tj. v naslednjem desetletju zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi revščine in socialne izključenosti, za najmanj 20 milijonov.

(5) Cilj ene od vodilnih pobud Mladi in mobilnost strategije Evropa 2020 je „utrditi uspešnost in privlačnost evropskih visokošolskih institucij v mednarodnem okolju ter vsesplošno povečati kakovost vseh ravni izobraževanja in usposabljanja v EU, pri čemer je treba združiti odličnost in enakost s spodbujanjem mobilnosti študentov in udeležencev usposabljanj, ter izboljšati položaj mladih na področju zaposlovanja“.

(6) V sklepih Sveta z dne 5. in 6. maja 2003 o referenčnih ravneh povprečne evropske uspešnosti v izobraževanju in usposabljanju (merila) je bilo določeno, da bi bilo treba do leta 2010 delež osipnikov zmanjšati pod 10 %, pri čemer so osipniki opredeljeni kot osebe med 18. in 24. letom z nižjo sekundarno ali še nižjo izobrazbo, ki se ne izobražujejo ali usposabljujejo. Referenčna vrednost ni bila dosežena. Trenutno eden od sedmih mladih prekine izobraževanje in usposabljanje pred dokončanjem višjega sekundarnega izobraževanja.

⁽¹⁾ UL L 308, 24.11.2010, str. 46.

- (7) V resoluciji Sveta z dne 15. novembra 2007 o novih znanjih in spretnostih za nova delovna mesta ⁽¹⁾ je bila poudarjena potreba po zvišanju skupne ravni usposobljenosti in dajanju prednosti izobraževanju in usposabljanju tistih, ki so izpostavljeni gospodarski in socialni izključenosti, zlasti osipnikov. Izpostavljena je bila potreba, da se iskalcem zaposlitve zagotovijo poklicno svetovanje in osebni načrti usposabljanja ter da se razvije priznavanje učnih rezultatov, pridobljenih prek formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja.
- (8) Sklepi Sveta z dne 22. maja 2008 o izobraževanju odraslih priznavajo vlogo, ki jo ima izobraževanje odraslih pri odpravljanju osipa, saj odraslim brez kvalifikacij nudi drugo priložnost, predvsem z osredotočenjem na osnovna znanja, znanja na področju IT in učenje jezikov.
- (9) Svet se je v sklepih z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) dogovoril, da bi bilo treba do leta 2020 zmanjšati delež oseb, ki prekinejo izobraževanje in usposabljanje, pod 10 %.
- (10) Sklepi Sveta z dne 26. novembra 2009 o izobraževanju otrok iz migrantskih družin ugotavljajo, da veliko otrok iz migrantskih družin sicer uspešno zaključijo izobraževanje, vendar pa je med osipniki običajno več takšnih učencev. Povprečna stopnja osipa med migranti po Uniji je dvakrat večja od osipa med domačimi učenci. Glede na razpoložljive dokaze pa je osip med Romi še večji.
- (11) Svet se je v svojih sklepih o socialni razsežnosti izobraževanja in usposabljanja maja 2010 strinjal, da je za uspešno preprečevanje osipa treba razvijati poznavanje skupin, ki so izpostavljene tveganju prekinitve izobraževanja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, ter sisteme za zgodnje prepoznavanje posameznikov, ki so izpostavljeni takšnemu tveganju; sklenil je, da je treba izvajati celovite in medsektorske strategije, ki zagotavljajo raznovrstne šolske in sistemske politike, usmerjene v različne dejavnike, ki vplivajo na osip.
- (12) Razlogi za osip se močno razlikujejo med državami in tudi znotraj regij. Politike za zmanjšanje osipa je treba prilagoditi posebnim okoliščinam v kraju, regiji ali državi; ne obstaja ena sama rešitev za vse države članice.
- (13) Kljub razlikam med državami in regijami pa je v vseh državah članicah zelo očitno, da osip bolj prizadeva prikrajšane in ranljive skupine. Med tistimi, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje, je zelo veliko tudi mladih s posebnimi izobraževalnimi potrebami. Osip je po eni strani posledica socialne prikrajšanosti, hkrati pa povečuje tveganje socialne izključenosti.
- (14) Evropski okvir za celovite politike na področju osipa lahko državam članicam omogoči lažje pregledovanje obstoječih politik, razvijanje nacionalnih programov reform v okviru strategije Evropa 2020 ter izvajanje strategij z velikim učinkom ter dobrim razmerjem med stroški in koristmi, hkrati pa v celoti spoštuje načelo subsidiarnosti. Zagotovi lahko tudi podlago za sodelovanje v okviru odprte metode sodelovanja in usmerja uporabo finančnih instrumentov Unije.
- (15) Reforme izobraževanja začnejo učinkovati šele po določenem času. Da bi v naslednjem desetletju zmanjšali osip in dosegli cilj strategije Evropa 2020, je treba čim prej začeti izvajati celovite in medsektorske strategije na področju osipa –

DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA, NAJ:

glede na nacionalne okoliščine uporabijo okvir iz Priloge k temu priporočilu, da:

1. ugotovijo glavne dejavnike, ki povzročajo osip, in spremljajo značilnosti tega pojava na nacionalni, regionalni in lokalni ravni kot osnove za ciljno usmerjene in učinkovite ter z dejstvi podprte politike;
2. zagotovijo, da bodo do konca leta 2012 vzpostavljene celovite strategije na področju osipa, ki se bodo izvajale v skladu s prednostnimi nalogami držav in cilji strategije Evropa 2020. Celovite strategije naj bi zajemale ukrepe preprečevanja in intervencijske ukrepe, pa tudi kompenzacijske ukrepe, namenjene ponovni vključitvi oseb, ki so prekinile izobraževanje;
3. zagotovijo, da te strategije vključujejo ustrezne ukrepe za skupine, ki so v zadevni državi članici izpostavljene večjemu tveganju osipa, kot so otroci iz socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij, iz migrantskih ali romskih okolij ali s posebnimi izobraževalnimi potrebami;
4. zagotovijo, da te strategije povezano obravnavajo splošno in poklicno izobraževanje in usposabljanje ter za njih značilne izzive;
5. vključijo ukrepe za zmanjšanje stopenj osipa v zadevne politike, usmerjene na otroke in mlade, ter usklajujejo dejavnosti med različnimi sektorji politike;

⁽¹⁾ UL C 290, 4.12.2007, str. 1.

6. priznajo ključno vlogo učiteljev, ravnateljev in drugih pedagoških delavcev ter zagotovijo, da pri teh ukrepih in dejavnostih sodelujejo vse ustrezne zainteresirane strani, da bi pomagali osebam, za katere obstaja tveganje, da bodo zgodaj opustile šolanje, vključno s tistimi, ki so to že storile.

POZIVA KOMISIJO, NAJ:

1. znotraj „ET 2020“ s spremljanjem razvoja na različnih ravneh izobraževanja v vseh državah članicah prispeva k prizadevanjem držav članic, da bi se lahko opredelili trendi;
2. z izmenjavo izkušenj in dobre prakse podpre strategije držav članic ter olajša učinkovito vzajemno učenje, mreženje in preskušanje inovativnih pristopov v zvezi z ukrepi za zmanjšanje osipa in izboljšanje učnih rezultatov otrok iz skupin, za katere obstaja tveganje, da bodo zgodaj opustile šolanje;
3. ukrepe, ki podpirajo zmanjšanje stopenj osipa, vključni v vse ustrezne ukrepe EU za otroke in mlajše odrasle;

4. s primerjalnimi študijami in raziskavami podpre razvoj učinkovitih politik proti osipu ter spodbuja sodelovanje med državami članicami na tem področju;

5. v sodelovanju z državami članicami in brez poseganja v pogajanja o prihodnjem finančnem okviru zagotovi, da se s programi Unije na področju vseživljenjskega učenja, mladine in raziskav ter evropskimi strukturnimi skladi podpre izvajanje strategij držav članic na področju osipa in prispeva k njim;

6. v okviru letnega pregleda rasti in v skladu z ureditvijo poročanja iz „ET 2020“ redno poroča o napredku pri doseganju cilja strategije Evropa 2020 in o izvajanju strategij držav članic na področju osipa.

V Luxembourg, 28. junija 2011

Za Svet
Predsednik
FAZEKAS S.

PRILOGA

OKVIR ZA CELOVITE POLITIKE ZA ZMANJŠEVANJE OSIPA

Strategije na področju osipa morajo temeljiti na analizah okoliščin, ki pojav povzročajo, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, saj povprečne stopnje pogosto prikrijejo velike razlike med regijami ali državami. Osipniki so neenotna skupina, v kateri imajo posamezniki zelo različne razloge za prezgodnjo prekinitve izobraževanja. Pomembni dejavniki so družinsko ozadje in socialno-ekonomski pogoji, na primer povpraševanje na trgu dela. Njihov vpliv je pogojen s strukturo sistemov izobraževanja in usposabljanja, razpoložljivimi učnimi možnostmi in učnimi okolji. Pomembno vlogo pri zmanjševanju osipa ima usklajevanje politik, ki obravnavajo dobro počutje otrok in mladih, socialno varnost, zaposlovanje mladih in prihodnje možnosti na poklicni poti.

1. Opredelitev glavnih dejavnikov in spremljanje

Vzroki za osip so kompleksni in raznoliki, vendar pogosto povezani s socialno-ekonomsko prikrajšanostjo, nizkimi stopnjami izobrazbe, odtujevanjem od izobraževanja in usposabljanja ali slabimi učnimi uspehi, povpraševanjem na trgu dela in/ali kombinacijo socialnih, čustvenih in izobraževalnih problemov, zaradi katerih so posamezniki izpostavljeni tveganju prekinitve šolanja.

Upoštevat je treba vrsto izobraževanja, v katerega so učenci vpisani. V nekaterih državah članicah se učenci s težavami pri splošnem izobraževanju pogosto odločijo za poklicno izobraževanje in usposabljanje. V takšnih primerih se poklicne šole soočajo s posebno odgovornostjo in izzivi glede zmanjšanja osipa. Z dejstvi podprte politike zahtevajo, da se posebna pozornost nameni sektorski uspešnosti v izobraževanju ali usposabljanju.

Za razvoj z dejstvi podprtih in stroškovno učinkovitih politik za boj proti osipu je potrebno zbiranje in vodenje podatkov o pojavu. S tem naj bi omogočili njihovo analizo na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, ki lahko vključuje informacije o stopnjah osipa, prehodih med stopnjami izobraževanja, stopnjami vpisa na višje sekundarno izobraževanje in stopnjami dokončanja, pa tudi o odsotnostih od pouka ter s tem povezanim vedenjem.

- Zbiranje informacij mora omogočati analizo glavnih razlogov osipa za različne skupine učencev, šol, vrste ustanov za izobraževanje in usposabljanje, občine ali regije.
- Kombinacija podatkov o osipu in z njim povezanih podatkov, na primer glede socialno-ekonomskega konteksta, lahko olajša usmerjanje ukrepov in politik. Tudi zbiranje in analiziranje informacij o motivaciji osipnikov ter njihovih možnostih za zaposlovanje in poklicno pot lahko olajšata usmerjanje ukrepov in politik.
- Ocenjevanje uspešnosti in učinkovitosti obstoječih ukrepov politike, katerih cilj je zmanjšati osip, je pomembna podlaga za izboljšanje strategij in programov za večje možnosti učencev za uspešnost v šoli.

2. Okvir politike

Celovite strategije na področju osipa zajemajo različne politike, usklajevanje različnih sektorjev politike in vključitev ukrepov za podporo zmanjševanju osipa v vse zadevne politike za otroke in mlade. Poleg politik izobraževanja, ki spodbujajo kakovostne šolske sisteme, so to predvsem socialne politike ter svetovalne in druge strokovne storitve, politike zaposlovanja, mladih, družine in vključevanja. Prav tako sta pomembna horizontalno usklajevanje med različnimi akterji in vertikalno usklajevanje prek različnih državnih ravni. V strategije s področja osipa je treba vključiti elemente preprečevanja, intervencije in kompenzacije. Države članice morajo podrobno opredeliti svojih strategij določiti glede na svoje okoliščine in ozadje.

- 2.1 Cilj POLITIK PREPREČEVANJA je zmanjšati tveganje nastanka osipa, še preden se problem pojavi. Takšni ukrepi zagotavljajo izobraževanje in usposabljanje na način, ki omogoča boljše rezultate izobraževanja in odstranjevanje ovir za uspeh pri izobraževanju.

Njihov cilj je določiti trdne zgodnje osnove za otroke, na podlagi katerih bodo razvili svoj potencial in se uspešno vključili v šolo. Politike preprečevanja bi lahko zajemale naslednja področja:

1. zagotavljanje kakovostne predšolske vzgoje in varstva je koristno za vse otroke in pomembno predvsem za otroke iz okolij z omejenimi možnostmi, vključno z migranti in Romi. Omogoča boljše telesno počutje, socialni in čustveni razvoj, jezikovne in osnovne kognitivne sposobnosti. Predšolska vzgoja in varstvo morata biti kakovostna, cenovno dostopna, vključevati morata ustrezno osebe in biti na voljo družinam iz okolij z omejenimi možnostmi.

Politike preprečevanja se navezujejo na organizacijo sistemov izobraževanja in usposabljanja, vire, ki so na voljo šolam, razpoložljivost, prepustnost in prožnost izobraževalnih poti. Obravnavajo tudi razlike med spoloma, pomoč otrokom iz okolij z omejenimi možnostmi ali z drugačnim maternim jezikom. Politike preprečevanja bi lahko zajemale tudi naslednja področja:

2. izboljšanje ponudbe izobraževanja z zagotavljanjem priložnosti za izobraževanje in usposabljanje po doseženi starosti za obvezno izobraževanje lahko vpliva na vedenje mladih in njihovih družin ter vodi k višjim stopnjam dokončanja višjega sekundarnega izobraževanja;
 3. pospeševanje aktivnih politik za preprečevanje segregacije in zagotavljanje dodatne pomoči šolam v okoljih z omejenimi možnostmi ali z velikim številom socialno-ekonomsko prikrajšanih učencev spodbujata večjo raznolikost socialne strukture teh šol in povečujeta njihovo ponudbo izobraževanja. S tem se izboljša učni uspeh socialno-ekonomsko prikrajšanih učencev in zmanjša tveganje za njihovo zgodnjo opustitev šolanja;
 4. s poudarjanjem pomena jezikovne raznolikosti in pomočjo otrokom z drugačnim maternim jezikom, da izboljšajo svoje znanje jezika poučevanja in, kjer je to ustrezno, maternega jezika, ter s podporo učiteljem pri poučevanju otrok z različnimi stopnjami jezikovnih sposobnosti se lahko izboljša učni uspeh otrok iz migrant-skih okolij in zmanjša tveganje za njihovo zgodnjo opustitev šolanja;
 5. z boljšim vključevanjem staršev, okrepitevijo njihovega sodelovanja s šolo in oblikovanjem partnerstva med šolo in starši se lahko poveča učna motivacija učencev;
 6. povečanje prožnosti in prehodnosti med izobraževalnimi potmi (na primer z modularizacijo tečajev ali izmenjevanjem šole in dela) pomaga zlasti učencem s slabšimi učnimi dosežki in jih lahko motivira za nadaljevanje izobraževanja ali usposabljanja, ki je bolj prilagojeno njihovim potrebam in sposobnostim. Prav tako omogoča obravnavanje razlogov za osip, ki so odvisni od spola, kot je zgodnje vstopanje na trg dela ali nosečnost najstnic. Nižja stopnja osipa je povezana tudi z omejevanjem ponavljanja letnikov v šoli in nadomeščanjem tega s prožno individualno podporo;
 7. s spodbujanjem kakovostnih poklicnih poti ter povečanjem njihove privlačnosti in prožnosti se učencem, ki so izpostavljeni tveganju, zagotovijo verodostojne druge možnosti zgodnjemu opuščanju šolanja. Poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki sta ustrezno vključena v splošne sisteme izobraževanja in usposabljanja, omogočata alternativne poti do višje sekundarne in terciarne izobrazbe;
 8. boljše povezovanje sistemov izobraževanja in usposabljanja s sektorjem zaposlovanja bi poudarilo koristi dokončanja izobraževanja za prihodnjo zaposljivost. To bi lahko dosegli z delovnimi praksami ali boljšim sodelovanjem delodajalcev s šolami in univerzami.
- 2.2 POLITIKE INTERVENCIJE se skušajo izogniti osipu z dvigovanjem kakovosti izobraževanja in usposabljanja na ravni izobraževalnih ustanov, z odzivanjem na opozorilna znamenja in zagotavljanjem usmerjene pomoči učencem ali skupinam učencev, ki so izpostavljeni tveganju prekinitve šolanja. Obravnavajo vse stopnje izobraževanja, od predšolske vzgoje in varstva do sekundarnega izobraževanja.

Strategije proti osipu so na ravni šole ali ustanove za usposabljanje vključene v splošne politike šolskega razvoja. Njihov cilj je ustvariti pozitivno učno okolje, krepiti kakovost poučevanja in inovacije, izboljšati sposobnosti učiteljev za obvladovanje socialne in kulturne raznovrstnosti ter razvijati pristope proti nasilju in ustrahovanju. Politike intervencije na ravni šole ali ustanove za usposabljanje bi lahko zajemale naslednja področja:

1. razvijanje šol v učne skupnosti na podlagi skupne vizije vseh zainteresiranih strani o šolskem razvoju, uporaba vseh izkušenj in znanj ter zagotavljanje odprtega, spodbudnega in udobnega okolja, ki mlade spodbuja k nadaljevanju izobraževanja in usposabljanja;
2. razvijanje sistemov zgodnjega opozarjanja za učence, ki so izpostavljeni tveganju, omogoča sprejetje učinkovitih ukrepov, še preden se pojavijo problemi in preden se učenci začnejo odtujevati šoli, neopravičeno izostajati iz šole ali opustijo šolanje;
3. z mrežnim povezovanjem staršev in drugih akterjev zunaj šolskega okolja, kot so lokalne skupnosti, organizacije, ki zastopajo migrante ali manjšine, športna in kulturna združenja ali sindikati in organizacije civilne družbe, je mogoče na celovit način pomagati učencem, ki so izpostavljeni tveganju, in olajšati dostop do zunanje pomoči, na primer do psihologov, socialnih in mladinskih delavcev, kulturnih in lokalnih storitev. Pri tem lahko pomagajo mediatorji iz lokalne skupnosti, ki podpirajo komunikacijo in krepijo zaupanje;
4. za uspešne ukrepe na šolski ravni je nujno treba podpreti in okrepiti vlogo učiteljev pri delu z učenci, ki so izpostavljeni tveganju. Osnovno izobraževanje za učitelje in stalno poklicno izpopolnjevanje za učitelje in vodstvene delavce šol pripomore k temu, da se lažje spoprimejo z različnostjo učencev v razredu, pomagajo učencem iz socialno-ekonomsko prikrajšanih družin in rešujejo težke okoliščine pri poučevanju;

5. izvenšolske, umetniške, kulturne in športne dejavnosti lahko povečajo samospoštovanje učencev, ki so izpostavljeni tveganju, in spodbujajo njihovo odpornost glede njihovih učnih težav.

Cilj politik intervencije na individualni ravni je zagotoviti sklop mehanizmov podpore za posamezne učence, izpostavljene tveganju prekinitve izobraževanja, pri čemer je te mehanizme mogoče prilagoditi njihovim potrebam. Usmerjene so na osebnostni razvoj, da si učenci, izpostavljeni tveganju, izgradijo odpornost, in odpravljanju konkretnih težav na družbenem, kognitivnem ali čustvenem področju. Politike intervencije na individualni ravni bi lahko zajemale naslednja področja:

1. mentorstvo podpira posamezne učence, da premagajo posebne šolske, družbene ali osebne težave. Učencem je pri individualnem mentorstvu ali pri inštruiranju majhnih skupin zagotovljena usmerjena pomoč, ki jo pogosto zagotavljajo učitelji, skupnost ali sovrstniki;
 2. prilagoditev poučevanja potrebam učencev, krepitev učenja, prilagojenega posameznikom, in zagotavljanje podpore učencem, ki so izpostavljeni tveganju, pomaga učencem pri prilagajanju zahtevam formalnega izobraževanja in pri premagovanju ovir v okviru sistemov izobraževanja in usposabljanja, to pa lahko pripomore k manjšemu obsegu ponavljanja letnikov;
 3. z boljšim usmerjanjem in svetovanjem se učenci lažje odločijo za svojo poklicno pot, prehajajo znotraj izobraževalnega sistema ali od izobraževanja k zaposlitvi. Na podlagi tega je sprejetih manj slabih odločitev, ki temeljijo na lažnih pričakovanjih ali nezadostnih informacijah, mladi pa lažje sprejmejo odločitve, ki so v skladu z njihovimi ambicijami, osebnimi interesi in talenti;
 4. mladim, katerih ekonomski položaj bi jih lahko prisilil k opustitvi izobraževanja, je treba zagotoviti dostop do primerne finančne podpore. Kjer je to ustrezno, bi bila lahko takšna podpora pogojena ali povezana s socialnimi prejemki;
- 2.3 Cilj KOMPENZACIJSKIH POLITIK je pomagati tistim, ki so prezgodaj prekinili šolanje, da se ponovno vključijo v izobraževanje, tako da se jim ponudijo možnosti za nadaljevanje izobraževanja in usposabljanja ter za pridobitev potrebnih kvalifikacij. Kompenzacijske politike bi lahko zajemale naslednja področja:
1. uspešni izobraževalni programi za drugo priložnost zagotavljajo učna okolja, ki ustrezajo posebnim potrebam osipnikov, upoštevajo njihovo predhodno učenje in podpirajo njihovo dobrobit. Od šol se razlikujejo v organizacijskih in pedagoških pristopih, pogosto potekajo v manjših skupinah, zaznamuje pa jih inovativno poučevanje, prilagojeno posameznikom in njihovi starosti, ter prožne izobraževalne poti. Če je to mogoče, bi morali biti programi lahko dostopni in brezplačni;
 2. pomembno je zagotoviti različne možnosti, ki omogočajo povratek v redno izobraževanje in usposabljanje. Prehodni razredi z močnim poudarkom na usmerjanju lahko olajšajo prehod med predhodnim učenim neuspehom in ponovno vključitvijo v redno izobraževanje;
 3. priznavanje in potrjevanje predhodnega učenja, vključno s kompetencami, pridobljenimi z neformalnim in priložnostnim učenjem, krepi samozavest in samospoštovanje mladih ter jim olajšata ponovno vključitev v izobraževanje. Mlade lahko motivirata za nadaljevanje izobraževanja in usposabljanja, pomagata jim prepoznati njihove talente in sprejeti boljše poklicne odločitve;
 4. usmerjena individualna podpora vključuje socialno, finančno, izobraževalno in psihološko podporo za mlade s težavami. To je zlasti pomembno za mlade v resnih družbenih in čustvenih stiskah, zaradi katerih izobraževanja ali usposabljanja ne morejo nadaljevati.
-